

EU-Assistant: Profesinio mokymo programa, skirta asmeniniams asistentams parengti, grindžiama Europos kvalifikacijų kėlimo sistema

2016-1-ES01-KA202-025296

Development of a VET curricula
based on the European

MODULIS 2 – NEPRIKLAUSOMO GYVENIMO FILOSOFIJA

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Erasmus+

TURINYS

1. MODULIO APRAŠYMAS.....	3
2. ĮVADAS.....	5
3. KILMĖ IR ISTORIJA.....	6
4. NEPRIKLAUSOMO GYVENIMO FILOSOFIJA.....	8
4.1. Kas tai?	8
4.2. Nepriklausomo gyvenimo centrai.....	9
5. FILOSOFINIAI ASPEKTAI.....	11
5.1. Esminiai principai.....	12
5.2. Šios filosofijos pagrindas.....	12
5.3. Nepriklausomo Gyvenimo Manifestas.....	13
6. SOCIOLOGINIAI ASPEKTAI.....	15
6.1. Pasaulinis judėjimas už savarankišką gyvenimą	15
7. NUORODOS	17

1. MODULIO APRAŠYMAS

MODULIO PAVADINIMAS	NEPRIKL AUSOMO GYVENIMO FILOSOFIJA
RAKTINIAI ŽODŽIAI	Filosofija, nepriklausomas gyvenimas, funkcinė įvairovė, pajėgumas, centrai, asmeninė pagalba.
TIKSLINĖ GRUPĖ	Šis modulis yra skirtas tiems, kas siekia sužinoti, kokia yra Asmeninio Asistento pozicijos atsiradimo kilmė.
LYGIS	Pradedantiesiems.
KARJEROS GALIMYBĖS	Asmenys, siekiantys tapti žmonių, turinčių negalia/ turinčių specialiųjų poreikių asmeniniais asistentais.
MODULIO TIKSLAI	<p>Šis modulis suteikia dalyviams praktines žinias, supratimą, išteklius ir galimybes, svarbias atliekant asmeninio asistento veiklą.</p> <p>Studentas žinos Nepriklausomo gyvenimo filosofijos atsiradimo kilmę, susipažins su jos vystymosi ypatumais bei įtaka asmens bei bendruomenės gerovei.</p>
MOKYMO SI REZULTATAI	Pabaigęs šį modulį, dalyvis žinos, kas yra Nepriklausomo Gyvenimo filosofija, kokie yra jos pagrindiniai principai bei pamatinės koncepcijos, susipažins su jos vystymosi ypatumais bei poveikiu šiuolaikinės visuomenės gyvenimui.

IŠ ANKSTO REIKALINGI ĮGŪDŽIAI	Informacijos ir ryšių technologijų vartojimo pagrindai.
REIKALINGI ANKSTESNI APMOKYMAI	Ne.
KONTAKTINIO DARBO VALANDOS	4 h
KOMPETENCIJOS	Studentas supras ir išmanys Nepriklausomo gyvenimo filosofijos modelį, kuriuo vadovaujamosi dirbant asmeniniu asistentu.
VERTINIMAS	Vertinimą sudaro testiniai klausimai, kuriuose pateikiami keli galimi atsakymų variantai, ir praktinio žinių taikymo pratimai, patikrinantys žinias ir supratimą bei įvertinantys mokymosi rezultatus.
KATEGORIJA	kaina (išlaidų optimizavimas) laikas (efektyvus laiko valdymas) P-kokybė (paslaugų kokybė) V-kokybė (valdymo kokybė)
PAPILDOMOS MEDŽIAGOS	Ne.

2. ĮVADAS

Gerbiamasis dalyvi,

Sveiki atvykę į šį modulį! Šis modulis sukurtas pagal mokymosi programą, skirtą tiems, kad siekia tapti specialiųjų poreikių turinčių žmonių asmeniniais asistentais. Šio modulio eigoje jūs susipažinsite su judėjimu, kovojančiu už negalia turinčių asmenų teises, t.y. Nepriklausomo gyvenimo filosofija, kuria remiasi asmeninio asistento darbas.

Pirmasis modulis apima filosofinius, sociologinius, teorinius bei politinius principus, reikalingus tam, kad suvokti Nepriklausomo gyvenimo filosofijos, o tuo pačiu ir asmeninio asistento pozicijos, atsiradimą bei vystymąsi. Taip pat bus aptarta tai, kaip kuriami nepriklausomo gyvenimo centrai ir kokie yra jų steigimo tikslai. Nagrinsime ir Nepriklausomo gyvenimo filosofijos esminius principus, pamatines koncepcijas bei savarankiško gyvenimo modelio vystymosi eigą, susijusią su specialiųjų poreikių turinčių asmenų mentaliteto pokyčiais bei jų kova už savo teises ir galimybę patiems valdyti savo gyvenimą, kuri prasidėjo dar šešiasdešimtaisiais praėjusios šimtmečio metais.

Šilti linkėjimai,

ES-Asistentas projekto komanda

3. KILMĖ IR ISTORIJA

Nepriklausomo gyvenimo judėjimo gimimas galėtų būti siejamas su diena, kai studentas Edas Robertsas atvyko į Kalifornijos universitetą (*Berkeley*), įveikęs daugybę sunkumų, susijusių su jo negalia ir medicinos bei reabilitacijos paslaugų ribotumu, vyravusiu tuo metu. Robertsas turėjo vadinamąjį "rimtą" funkcinio pajėgumo sutrikimą ir nuo pat ankstyvos vaikystės jo šeimoje ir medicininėje aplinkoje buvo manoma, kad jis gyvenime nepasieks tam tikrų tikslų, kaip antai vedybos, mokymasis koledže ar įsidarbinimas. Vis dėlto, nepaisant nepakankamo tikėjimo jo galimybėmis, Robertas įveikė tam tikras kliūtis ir sugebėjo lankyti mokyklą, o vėliau ir koledžą, kur jis pradėjo ruoštis stojimui į universitetą.

Tuo metu (60-tieji metai) Jungtinėse Amerikos Valstijose tik keturi universitetai atitiko prieinamumo reikalavimus, būtinus tam, kad ribotą mobilumą turintiems vyrams ir moterims būtų įmanoma ten mokytis. Tačiau Robertsas buvo pasiryžęs stoti į universitetą, kurį laikė geresniu savo akademinės karjeros atžvilgiu, ir neapsiribojo lengvai prieinamais universitetais. Būtent dėl šios priežasties Robertsas kreipėsi į Kalifornijos universitetą (*Berkeley*), norėdamas studijuoti politikos mokslus. Galų gale Robertsas įstojo į tą universitetą ir nuvyko gyventi į ligoninę (nes studentų bendrabutis nebuvo tinkamai įrengtas prieinamumo prasme), tačiau tai įvyko tik po to, kai buvo įveikta daugybė kliūčių, tiek fizinių, tiek psichologinių.

Robertsas baigė politikos mokslus ir pradėjo ruošti savo daktaro disertaciją, o 1967 m. Kalifornijos universiteto ligoninėje gyveno jau dvylika studentų, turinčių funkcinio pajėgumo sutrikimų. Kaip matome, Edas Robertsas atidarė duris tam, kad būtų suteiktos geresnės galimybės kitiems turintiems specialiųjų poreikių žmonėms.

Robertsas, nepasitenkinęs vien galimybe įgyti aukštąjį išsilavinimą, 1970 m. pavasarį pradėjo "Fizinės funkcinės įvairovės" studentų programą, kuri buvo atidaryta naujame universitetinio miestelio biure, atitinkančiame prieinamumo normas ir turinčiame įrengtas rampas.

Remdamasis patirtimi Robertsas ir jo kolegos parengė programą, skirtą studentams, turintiems funkcinio pajėgumo sutrikimų, kuri atspindėjo tai, ko jiems reikia siekiant savarankiškai gyventi. Tai, kaip ir buvo tikėtasi, tapo atskaitos tašku, padalinančiu istoriją į „prieš“ ir „po“, kadangi iš naujo buvo apibrėžta nepriklausomybės koncepcija, šį kartą akcentuojant asmens teisę savarankiškai valdyti savo gyvenimą.

Remdamiesi universiteto patirtimi, „Fizinės funkcinės įvairovės“ studentų programos vadovai ėmė kalbėti ir apie tai, kaip įgyvendinti panašią programą neapsiribojant vien besimokančiais žmonėmis.

Ši programa įvardino įvairias paslaugas, reikalingas tam, kad moterys ir vyrai, turintys funkcinę gebėjimų sutrikimų, galėtų savarankiškai gyventi savo bendruomenėje, ir tai paskatino galvoti apie nepriklausomo gyvenimo centro sukūrimą, pagrįstą tais pačiais principais kaip ir Studentų programa, kuri buvo inicijuota 1972 m.

Šiame centre, vadovaujamame moterų ir vyrų, turinčių funkcinę negalią, problemos pradėtos spręsti taip, kaip spendžiami socialiniai klausimai, buvo dirbama su įvairių rūšių funkcinę įvairovę (specialiuosius poreikius) turinčiais asmenimis ir pagrindinis to darbo tikslas buvo jų integracija į visuomenę.

Nepriklausomo gyvenimo filosofija paremtas judėjimas skleidė savo idėjas visoje šalyje, vėliau – ir už valstybės ribų. Svarbu paminėti, kad jis turėjo didžiulę įtaką tokioms šalims kaip Švedija, Kanada, Anglija ir, taip pat, Ispanija.

4. NEPRIKLAUSOMO GYVENIMO FILOSOFIJA

4.1. Kas tai?

" Žmonės, kurių judėjimo galimybės yra kitokios, tie, kurie pojūčiai ir sensorika yra kitokia, arba tie, kurie kitoniškai interpretuoja pasaulį, mes nesergame, mes galime būti laimingi, mes galime mylėti ir būti mylimi, mes galime prisidėti prie bendruomenės veiklos ar net imtis iniciatyvos ir būti naudingi. Gimė tai, ką vadiname Nepriklausomu Gyvenimu."

Manuel Lobato Galindo, Nepriklausomo gyvenimo judėjimo aktyvistas

„Nepriklausomo gyvenimo mokslinių tyrimų panaudojimas“ (angl. "Independent Living Research Utilization"-ILRU) - Hiustono programa, kuri apibūdino savarankišką gyvenimą kaip savo gyvenimo kontrolę, pagrįstą tinkamu gyvenimo būdo pasirinkimu, mažinančiu priklausomybę nuo kitų savarankiškai priimant sprendimus ir atliekant kasdienės veiklos užduotis. Tai apima asmeninių reikalų tvarkymą, dalyvavimą kasdienėje bendruomenės veikloje, įvairių socialinių funkcijų vykdymą ir sprendimų priėmimą, lemiantį tinkamą savivertę ir psichologinės ar fizinės priklausomybės nuo kitų sumažinimą. Nepriklausomybė yra santykinė sąvoka, kurią kiekvienam asmeniui galima apibrėžti individualiai.

Pasaulinė Nepriklausomo gyvenimo filosofija remiasi naujovišku teoriniu bei praktiniu mąstymu apie žmogaus gyvenimo realybę, apibūdinamą sąvoka "funkcinė įvairovė".

Tokiu būdu, specialiųjų poreikių turintys vyrai ir moterys įtvirtina savo teisę gyventi aktyviai ir savarankiškai, būti bendruomenės dalimi, kuomet jie gauna visa reikalingą pagalbą iš kitų (pavyzdžiui asmeninio asistento).

Ši filosofija leidžia suprasti, kad žmonės, turintys funkcinę negalią, taip pat praturtina aplinką, todėl institucionalizavimu paremtas gyvenimo būdas yra nepriimtinas, nes tai neleidžia jiems prisidėti prie visuomenės gerovės, ką galima būtų padaryti turint žmogiškąją ir technologinę paramą, įgalinančią būti pilnaverčiais piliečiais.

Logotipas: Nepriklausomo gyvenimo judėjimas

Erasmus+

Kaip matote, galima drąsiais teigti, kad "Nepriklausomo gyvenimo" sąvoka yra plati ir apima platų žmogiškųjų patirčių bei teisių spektrą. Šios teisės apima (bet neapsiriboja):

- Teisė gimti
- Teisė gauti tinkamą medicininį gydymą (laiku ir reikiama forma)
- Teisė mokytis kartu su žmonėmis, neturinčiais specialiųjų poreikių
- Lygios galimybės dirbti
- Teisė užsiimti laisvalaikio veikla
- Teisė dalyvauti politiniuose procesuose ar politinių institucijų veikoje
- Teisė į asmeninius ir seksualinius santykius, taip pat tėvystę ir motinystę
- Teisė visapusiškai dalyvauti bendruomenės gyvenime

Logotipas: Kumštis su žodžiais „Palaikymas, Negalia, Taisės“

Nepriklausomo gyvenimo filosofija teigia, kad norint, jog žmonės, turintys specialiųjų poreikių, galėtų gyventi savarankiškiau, būtina panaikinti bet kokį struktūrinį ir kultūrinį nepalankumą, darantį įtaką šiam procesui politikos ar kultūros plotmėje visame pasaulyje.

4.2. Savarankiško gyvenimo centrai

Kaip jau minėta anksčiau, Edas Robertsas pradėjo Nepriklausomo gyvenimo judėjimą, kai 1970 metais ir galiausiai jam pavyko sukurti „Fizinės funkcinės įvairovės“ studentų programą, veikiančią viso Kalifornijos universiteto mastu.

Tačiau svarbiausias jo sėkmingai įgyvendintas nuopelnas pasaulį išvydo po dar dviejų metų, kai Robertsas, kartu su funkcinės įvairovės grupe, kurios nariai susitiko universitete, įkūrė pirmąjį Nepriklausomo gyvenimo centrą (*angl. Independent Living Center - ILC*).

1970-ųjų viduryje nepriklausomo gyvenimo centrai jau veikė visoje Kalifornijoje, Hiustone, Bostone, Niujorke ir Čikagoje. Šiuo metu Jungtinėse Amerikos Valstijose yra daugiau kaip 400 nepriklausomų gyvenimo centrų, taip pat svarbūs struktūriniai tinklai kitose šalyse.

Nors šie centrai visame pasaulyje remiasi ta pačia filosofija, jų struktūra, teikiamos paslaugos ir finansavimas gali skirtis priklausomai nuo vietos. Jų tikslas yra apmokyti žmones, turinčius specialiųjų poreikių, kad jie galėtų patys organizuoti paslaugas, kurių jiems reikia norint savarankiškai gyventi ir taip kontroliuoti savo gyvenimą. Šiais centrais vadovauja žmonės, turintys funkcinio pajėgumo sutrikimų, kurie patys pasirinko Nepriklausomo gyvenimo modelį ir siekia padėti kitiems žmonėms gyventi pagal tą pačią filosofiją.

5. FILOSOFINIAI ASPEKTAI

Yra keletas "Nepriklausomo gyvenimo" koncepcijų, kuriose daugiausia dėmesio skiriama šioms pagrindinėms sąvokoms:

- idealumas
- rinkimai
- kontrolė
- laisvė
- lygybė

Tokiu būdu pagrindinis Nepriklausomo gyvenimo filosofijos tikslas yra plėtoti žmonių, turinčių negalią, galimybes.

Toliau pateikiami kai kurių žmonių apmąstymai "Nepriklausomo gyvenimo" idėjos tema:

Philipas Masonas idealą apibūdino taip:

"Mūsų svajonė buvo ta, kad žmonės, turintys negalią, galėtų pilnavertiškai gyventi pasinaudodami visuomenės suteikiamomis galimybėmis ir vykdydami visuomenės nustatytas pareigas".

Savo ruožtu John'as Evans'as išreiškė laisvės idėją taip:

"Savarankiško gyvenimo esmė yra laisvė savarankiškai priimti sprendimus gyvenime ir visapusiškai dalyvauti bendruomenės gyvenime".

Galiausiai Jungtinės Karalystės nacionalinis Nepriklausomo gyvenimo centras taip apibrėžia pasirinkimą:

"Nepriklausomas neįgaliųjų gyvenimas - tai galimybė gyventi taip, kaip jūs pasirenkate, su žmonėmis, kuriuos pasirinkote. Tai reiškia, kad galite pasirinkti, kas jums padės, ir kaip jie tai darys. Tai nebūtinai reiškia, kad jūs darote viską pats, tai reiškia gebėti valdyti savo kasdienį gyvenimą".

Tačiau savarankiškas gyvenimas yra ne tik konkretaus asmens tikslas, bet ir filosofinė koncepcija, ir praktinė veikla, suvienijanti žmones, turinčius negalią, tam, kad jie dirbtų įtvirtindami civilines bei žmogaus teises. Kitaip tariant, tai turėtų lemti socialinių santykių ir ekonominės tikrovės pasikeitimą, užtikrinantį visiems lygias galimybes ir palaikantį savivertės puoselėjimą. Tai labai paprasto tikslo siekimas:

"... Nepriklausomas gyvenimas reiškia, kad žmonės, turintys negalią, nori lygių galimybių gyvenime ir tų pačių progų savarankiškai priimti sprendimą kasdieniame gyvenime kaip ir jų broliai, seserys, kaimynai ir draugai, neturintys negalios ir vertinantys šiuos gyvenimo aspektus kaip savaime suprantamą duotybę"

Derbyshire Nepriklausomo gyvenimo centras socialinio modelio pagalba nustatė ir įvardijo septynis "bazinius poreikius", reikalingus savarankiškam gyvenimui:

- Informacija: žinoti, kokios galimybės egzistuoja.
- Toje pačioje padėtyje esančių žmonių tarpusavio pagalba: gauti paramą, patarimus ir pamokymus iš kitų negalią turinčių asmenų.
- Apgyvendinimas: turėti gyvenamąją vietą, atitinkančią kiekvieno asmens poreikius.
- Įranga: gauti techninę pagalbą, siekiant sumažinti nereikalingą priklausomybę nuo kitų.
- Asmeninė pagalba: kitų asmenų pagalba atliekant kasdienės veiklos užduotis.
- Transportas: turėti galimybę atvykti į norimą vietą.
- Prieiga aplinkoje: prieiga prie bendruomenėje teikiamų paslaugų ir lygios galimybės jomis naudotis.

5.1. Esminiai principai

Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama nepriklausoma gyvenimo filosofija, yra:

1. Žmogaus ir pilietinės teisės;
2. Apsisprendimas dėl savo gyvenimo;
3. Savipagalba (toje pačioje padėtyje esančių žmonių tarpusavio pagalba);
4. Galimybė valdyti (įgaliojimai);
5. Atsakomybė už savo gyvenimą ir veiksmus;
6. Teisė rizikuoti;
7. Gyvenimas bendruomenėje.

5.2. Šios filosofijos pagrindas

Pagrindinės idėjos, kuriomis remiasi Nepriklausomo gyvenimo filosofija yra:

- Kiekvieno žmogaus gyvenimas yra vertingas.
- Kiekvienas žmogus, nepriklausomai nuo jo poreikių ar kitoniškumo, turi laisvę rinktis.

- Asmenys, turintys funkcinę negalią, yra atsakingi už visuomenės reakciją į jų fizinių, intelektualinių ar sensorinių gebėjimų kitoniškumą ir turi teisę kontroliuoti savo gyvenimo eigą.
- Žmonės, turintys funkcinę negalią, turi teisę į pilnavertį dalyvavimą visuomenės veikloje.

Jenny Morris, Nepriklausomo gyvenimo aktyvistas

5.3. Nepriklausomo gyvenimo manifestas

Toliau pateikiamas Nepriklausomo gyvenimo manifestas, sukurtas remiantis Nepriklausomo gyvenimo filosofija.

Preambulė

Žmonijos vystymasis grindžiamas įvairove, kurios neatsiejama dalis yra ir "negalia", kurio indelis šioje srityje yra teigiamas. Žmonės, turintys funkcinę negalią, yra diskriminuojami ir taip yra pagrinde todėl, kad mūsų egzistencijos vertinimo sąlygos yra kitokios, nei likusios visuomenės dalies. Žmonės, turintys funkcinę negalią, kurių kasdienė veikla priklauso nuo kitų žmonių teikiamos pagalbos, yra labiau diskriminuojami, nes jiems nėra leidžiama kontroliuoti savo paties gyvenimo, dažnai jie priversti gyventi atskirtyje ar yra visiškai priklausomi nuo savo šeimos. Savarankiško gyvenimo filosofija siekia pakeisti visuomenės požiūrį į funkciškai kitokius žmones, ypač tuos, kurie yra labai priklausomi nuo kitų, jei siekia tinkamai organizuoti savo kasdienį gyvenimą. Mes, funkcinę negalią turintys žmonės, gyvenime esame "priklausomi", tačiau siekiame savarankiško gyvenimo. Mes pareiškiame, kad:

- 1. Kiekvienas gyvenimas yra vertingas ir kiekvienam žmogui turi būti suteiktos galimybės ir reikalingos alternatyvos tam, kad jis galėtų spręsti klausimus, kurie turi įtakos jo/jos gyvenimui.*
- 2. Funkcinė negalia yra žmogui būdingas bruožas ir mes suvokiame tai kaip žmonių įvairovės apraišką.*
- 3. Pagrindiniai Nepriklausomo gyvenimo filosofijos principai yra: žmogaus ir pilietinės teisės, apsisprendimas dėl savo gyvenimo, savipagalba, įgaliojimai, atsakomybė už savo gyvybę ir veiksmus bei teisė rizikuoti.*
- 4. Asmeninio asistento paslaugos yra labai svarbios žmonėms, turintiems rimtą funkcinę negalią.*

5. Visuomenė, kartu su politiniais, socialinio gyvenimo bei ekonominiais lyderiais, turi aprūpinti mus aplinka ir paslaugomis, sukurtomis taip, kad mes gyvename lygiomis sąlygomis su likusiais piliečiais.

6. NIEKO APIE MUS / BE MŪSŲ!

Mes atmetame:

1. Idėją, kad gyvenimas turint funkcinę negalią yra susijęs tik su kančia, priespauda, marginalizacija ir kad mes turime susitaikyti su tuo, kad už mus sprendimus priima kiti žmonės.

2. Nebaudžiamumą pažeidus įstatymus ir normas, skirtas užtikrinti mūsų teises.

3. Dabartinį medicininį požiūrį į funkcinį ktonišumą, kuris klasifikuoja mus pagal turimas patologijas ir dirbtinai dalija mus remiantis tam tikrais griežtais politiniais ir biurokratiniais kriterijais, trikdančiais paslaugų, skirtų funkcinę negalią turintiems žmonėms, teikimą, veiksmingumą ir efektyvumą.

4. Nuožiūrą ir maloningumą garantuojant aplinkos, pastatų ir transporto, komunikacijos paslaugų ir prieigos prie būtinų technologinių, prieinamumą.

5. Egzistuojančius rimtus trūkumus galiojančiuose teisės aktuose bei jų taikymo srityje, kurie užkerta kelią mūsų lygioms galimybėms naudotis švietimo sistema.

6. Specialią moterų, turinčių funkcinę negalią, marginalizaciją dėl to, kad jos kenčia dvigubai – kaip moterys ir kaip negalią turintys žmonės, priešišką aplinkos spaudimo poveikį jų būklei.

Mes reikalaujame:

1. Kad mūsų balsas būtų išklaudytas visose diskusijose, kur nagrinėjami klausimai, kurie turi įtakos mūsų gyvenimui, ypač bioetikos aspektas. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas žmonėms, turintiems kognityvinių sutrikimų, ar sergantiems psichikos ligomis, kad sprendimai jų gyvenimuose nebūtų priimami remiantis kitų žmonių interesais.

2. Savarankiško gyvenimo modelio, skatinančio įvairias socialines iniciatyvas ir paslaugas, veikiančias žmonių, turinčių funkcinę negalią, labui. Be to, viešuosius ar privačius išteklius bei paslaugas, kiek įmanoma, turėtų valdyti žmonės, patys turintys funkcinę negalią, kurie, be išimties, visi yra pajėgūs valdyti savo paties gyvenimus priimant tam tikrus sprendimus.

3. Įgyvendinti būtinas sąlygas, reikalingas tam, kad galėtumėme patys valdyti savo gyvenimus bei pasirūpinti savimi. Siekiant šio tikslo, turi būti užtikrintas prieinamumas bei sukurta

patikima techninės pagalbos teikimo sistema, kuri užtikrintų, kad žmonėms, turintiems specialiųjų poreikių,, būtų suteikti reikalingi prietaisai ar pritaikymai.

4. Asmeninės pagalbos paslaugos, kuri yra tikrai naudinga ir kurios dėka mes galime pasirinkti asmeninį asistentą, apmokytą ir už tam tikrą mokestį dirbantį pagalbininką. Taip pat svarbu, kad būtų skiriamos reikiamos lėšos, kad visuomenėje nebūtų tų, kam reikia asmeninio asistento pagalbos, bet ji nėra suteikiama dėl ekonominių priežasčių.

5. Švietimas lygiomis teisėmis kaip pagrindinės priemonės, įgalinančios tobulėti, vystytis ir gyventi aplinkoje, sukurtoje žmonių, neturinčių funkcinės negalios.

6. Teisė į seksualumą ir šeimos kūrimą.

6. SOCIOLOGINIAI ASPEKTAS

6.1. Pasaulinis judėjimas už Nepriklausomą gyvenimą

Taigi, Nepriklausomo gyvenimo judėjimas, gimęs Jungtinėse Amerikos Valstijose tarp 1960 m. ir 1970-ųjų, yra naujas socialinis judėjimas, kurį organizuoja žmonės, turintys funkcinę negalią, kovojantys už savo emancipaciją ir teisių jiems suteikimą tiek individualiu, tiek kolektyviniu lygiu. Ši iniciatyva tampa itin svarbi ir būtina tiems, kam reikalinga kitų žmonių parama kasdieniame gyvenime norint atlikti tam tikrą veiklą.

REVOLUTION

A GLOBAL INDEPENDENT LIVING MOVEMENT

Annual Conference on Independent Living 2017

Revoliucijos logotipas: nepriklausomas pasaulinis Nepriklausomo gyvenimo judėjimas (kasmetinė Nepriklausomo gyvenimo konferencija 2017)

Judėjimą iniciavo asmenys, priklausantys pilietinėms organizacijoms, universitetams bei veteranų asociacijoms, ir jų pradinis tikslas – iš ligoninių bei izoliuotų įstaigų ar netgi iš savo namų grąžinti funkcinę negalią turinčius žmones į visuomenę. Ši iniciatyvą ryškėja kaip radikalus atsakas į socialinius stereotipus, sukurtus remiantis tokiomis idėjomis kaip antai – asmuo, turintis funkcinę negalią, negali dirbti, negali savarankiškai pasirūpinti savimi ar negali prisiimti atsakomybės už savo paties gyvenimą.

Nepriklausomo gyvenimo judėjimas remiasi šiais principais:

- Deinstitutionalizacija
- Savarankiškas apsisprendimas dėl savo gyvenimo;
- Diskriminacijos panaikinimas
- Demedikalizacija
- Paramos teikimo valdymas
- Tarpusavio pagalba

Nepriklausomo gyvenimo principai ir filosofija yra taikomi pasauliniu mastu, kad juos būtų galima įgyvendinti vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu, nepaisant funkcinės įvairovės,

lyties, religijos, rasės, socialinės aplinkos, politinės padėties, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Nepriklausomo gyvenimo judėjimo ir asmens, turinčio funkcinę negalią, koncepcija paplito visame pasaulyje, nes visose žemynuose veikia Nepriklausomo gyvenimo organizacijos, kurios parenka tinkamiausius sprendimus priklausomai nuo kultūrinių, socialinių ir ekonominių sąlygų: Brazilija, Kanada, Japonija, Pietų Korėja, Nikaragva, Pietų Afrika, Švedija, Tailandas, Italija, Uganda, Airija, Vietnamas ir kt.

Šūkis, kurio apibūdina šią filosofiją, yra toks:

NIEKAS APIE MUS/BE MŪSŲ!

"Savarankiško gyvenimo" idėja, kurią gina žmonių, turinčių funkcinę negalią, judėjimas, veikiantis visame pasaulyje, yra radikali sąvoka, nes ji kelia iššūkį tradiciniam mąstymui apie negalią ir pateikia sprendimus, susijusius su žmogaus, turinčio negalią, kasdieniu gyvenimu, kultūrinėmis problemomis, šeima. Be to, "savarankiško gyvenimo" koncepcija gerina ne tik funkcinę negalią turinčių žmonių gyvenimo kokybę, bet daro teigiamą įtaką ir kitų nepalankioje padėtyje esančių mažumų – moterų, tautinių mažumų, pagyvenusių žmonių, homoseksualių asmenų kasdienybei.

Tarptautinio žmonių, turinčių funkcinę negalią, judėjimo politiniai reikalavimai turėtų būti suvokiami kaip socialinis ir politinis negalios reinterpretavimas.

Už Nepriklausomo gyvenimo judėjimo ribų visuomeninis ir profesinis savarankiško gyvenimo suvokimas dažniausiai apsiriboja suvokimu, kad funkcinę negalią turintys žmonės, tai tik tie, kas kasdieniame gyvenime naudojami pagalbinėmis priemonėmis – ši pozicija yra klaidinga ir diskriminuojanti.

Iš tiesų, žmonės, turintys funkcinę negalią, yra klientai, darbuotojai, studentai, tėvai, mokesčių mokėtojai, rinkėjai ir bendruomenės nariai. Todėl bet kokios formos paramos tikslas turėtų būti suteikti žmonėms galimybę įveikti kliūtis, su kuriomis jie susiduria, tam, kad jie galėtų atsiskleisti minėtose gyvenimo srityje. Štai kodėl išlaidos savarankiškam gyvenimui organizuoti turi būti laikomos teigiamomis investicijomis. Aktyvus įsitraukimas į visuomenės gyvenimą yra naudingas ne tik žmonėms, turintiems negalią, bet teikia ir ekonominę naudą vyriausybei, žmonėms bei bendruomenei.

7. NUORODOS

- Agustina Palacios. El modelo social de discapacidad: orígenes, caracterización y plasmación en la Convención Internacional sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad, Grupo Editorial CINCA, Madrid, 2008
- Agustina Palacios, Javier Romañach. El modelo de la diversidad. La Bioética y los Derechos Humanos como herramientas para alcanzar la plena dignidad en la diversidad funcional, Ediciones Diversitas AIES, Madrid, 2006
- GARCÍA ALONSO, J.V. (Coord). El movimiento de Vida Independiente: experiencias internacionales. Fundación Luis Vives, Madrid, 2003
- http://www.forovidaIndependiente.org/filosofia_de_vida_independiente
- <http://ovibcn.org/movimiento-de-vida-independiente>
- http://www.um.es/discatif/documentos/Manifiesto_FVI.pdf